

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунун,
Тыва АССР-нин Дээди
Советинин болгаш
Министрлер Чөвүлелинин
орган

1990 чыл
апрель
26
четверг
№ 97 (14297)

1995 чылда
үлдөттөгөн
Өртүз 3 кел.

ОЛАР ШЫЛГАРААН ХОЖУДААШКЫННЫҢ ЧЫЛДАГААННАРЫН САЙГАРЫП КӨӨР

СЭКП обкомунун бюросу, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлели, профвизелдериниң область чөвүледи болгаш БАЛКЭ обкому 1990 чылдын бирги кварталында мал ажылынын продуктуларын бүүдүр болгаш садарын көвүдөлөр, малдын баш санын өстүрер, оон кадагалалын хандырар талазы-биле районнарнын база совхозтарын социалисттик чарыжынын түнелин үндүргөн.

Мал продуктуларын бүүдүр база ону күрүгези садар талазы-биле 1990 чылдын бирги кварталында планнарым болгаш социалисттик үндүлдүгүлери күжүндүр талазы-биле республиканын совхозтар чамдык чогулмалык түнелдерин чедип алганын демдегезин.

Эрткен чылдын бо үезинге бодаларга, эт бүүдүрү 6,7 туурга бүүдүрү 36,2 хуу көвүдээ. Эт садарын планы 108,7 хуу күжүктүнген. Мийиктик бола малдын, чыгынын база күштүк баш саны көвүдээ.

Мал продуктуларын бүүдүр болгаш садар планнарын күжүндүрүп, малдын чаш төлүт камгалап аларында, малды камгалап кадалгаларында Кызыл биле Бай-Тайга районнарында, «Хемчик», «Шамбалыг», «Искра», «Түз» совхозтарына база «Кызыл» күш фабриказынын ажил-ичилерин эки түнелдерин чедип алган.

Оон-биле кады мал ажылынын ажитымын белдир талазы-биле партия, совет, ажил-ичи органдарнын ажилында шынчыл чептер барын айткан. Күрүгези сүт садары-

рым көвүдөлөр, малдын баш санын өстүрер, оон кадагалалын хандырар талазы-биле социалисттик чарыжын түнелдер деп санааш. СЭКП обкомунун, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинин, профвизелдериниң область чөвүледи болгаш БАЛКЭ обкомунун шилчир Кызыл туртарын 300-300 рубль акша шаңгалы-биле кады:

**ТӨП ЗОНАНЫҢ
СОВХОЗТАРЫНДАҢ**
Эрткен чылдын бо үезинге бодаларга, эт бүүдүрү — 20,7, сүтүтү — 73,4 хуу көвүдөлүп, эт садарын планын 126, сүтүтү — 188 хуу күжүктүп, икектик продуктуларын 10,7 хуу көвүдөлүп «Шамбалыг» совхоза;

**МУРУУ ЗОНАНЫҢ
СОВХОЗТАРЫНДАҢ**
Эрткен чылдын бо үезинге бодаларга, эт бүүдүрү — 69, сүтүтү — 17 хуу көвүдөлүп, эт-

садарын — 127,8, сүтүтү — 141,7 хуу күжүктүп, икектик продуктуларын чоруну белдире. «Хемчик» совхозка тыгынган.

1990 чылдын бирги кварталында ажилдашынын түнелдерин бүгү талазы сайгарып, чамдык районнара база ажил-ичилерде мал ажылынын продуктуларын бүүдүрерин болгаш садарын планнарын күжүктөй барганым, малдын баш санын, оон продуктуларын чоруну кудулаанын чылдагааннарын бүгү талазы сайгарып көөрү республиканын агродепутат эвилдери, СЭКП райкомнарында, райтүзүмнү, районнара АУК-терге, совхозтарын ууртукчуларында болгаш специалистеринге, партиямакта даасканын, Ол иштин ажилдашынын чедишкенин доозар, 1990 чылдын бирги чартымын база бүүдү чылды дадалгаларын болгаш социалисттик күжүндүрүп өстүрүп, олардын ортуунга масса-политикта күжү-органнист ажилды күш-тедилерин СЭКП райкомнарында, урус депутаттарын чөр-чөр Советтеринге, совхозтарын партия, профвизел, комсомол организацияларында СЭКП обкомуну бюросу, Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлели, профвизелдериниң область чөвүледи база БАЛКЭ обкомуну күжүктүп.

Апрель 23-24-те СЭКП ТК-га эмгектешкен республиканын компартияларын ТК-ларын, партия крайкомнарын болгаш обкомнарын база чамдык партия компартияларын болгаш райкомнарын хурал болуп эрткен. Аңа амгы байдалдарда партиянын идея-политикта ажилын айтырларын чугалашкан.

Хуралды СЭКП ТК-нын Идеология кылдынын эргелдери А. С. Капто ажиткан. СЭКП ТК-нын Политбюро кезжигүтү, СЭКП ТК-нын секретары В. А. Медведов илеткел кылган.

Илеткелди чугалашып көөрүнө Уезбистанын Компартиянын ТК-нын секретары Д. Х. Хамидов, СЭКП Воронеж обкомуну секретары В. И. Зарубин, СЭКП Хабаровск крайкомуну секретары Г. Н. Гонимаров, СЭКП Челябинск обкомуну секретары Ю. М. Александрович, ССРЭ-нин харылаа министриниң оралакчысы Е. А. Манкин, Украинанын Компартиянын ТК-нын секретары Л. М. Краучук, СЭКП Москва хоорай комитетинин идеология кылдынын эргелдери А. И. Смирнов, СЭКП Ленинград хоорайкомуну секретары В. А. Ефимов, СЭКП ТК-нын Делегация чылдынын эргелдери Г. П. Федоров, ССРЭ-нин Урус өөредилгенин күрүне комитетинин кол эргелдери начальниги В. И. Куликов, Литванын Компартиянын (СЭКП-де) Вильнюс хоорайкомуну секретары В. И. Хадунькин, СЭКП ТК-нын чамдык Нийтилед эртемниң академиянын директору И. И. Антонович, СЭКП ТК-нын Херектер эргелдери Н. Е. Кручин, Грузиянын Компартиянын ТК-нын секретары В. Г. Гуржидзе болгаш оон-да эскерлер киришкен.

Совет нийтиселдин болушун көгүдөлүгүнүн эң улук тарымалыгы үе-чазынча киргизин хуралдан демдегезин. Экономика системанын күрүне эргелдери системанын, националлар аразынын харылаа зардаларын моон мурунда күштүп көрбүн реформаларын программады боттаным эгелзээ. Бүдүн XXVIII съездинде белгеленип турар партиянын ажил-чорудулазында шынра талазы-биле чаа үе-чазда база эгелзээ. Ол үе-чаздын кол озагы чүдүлү чүдөлү дээр моон сонгар конституция үндүленин СЭКП-нин өске политикта күштөр болгаш хей-ниги шимчээшкенири-биле маргалдаа-чарышты байдалдарга ажилдашында бооп турар. Ол чорук СЭКП-нин идеологту ажил-чорудулазында принципалдык чорукчуларын дилеп тыварын негел турар.

Партия амгы үеде ажилдык стиль-методтарын эң көбүрүшан, үнелг чүдүлери база хей-хей политикта болгаш социал-экономика болушукчуларын кылды анымагы угаал-бодаларын күштүп нарын болгаш чамгыс талады өзес чорудулааларына таварыш эртин турар. Дору-биле чугал-лаарга, социализм дугайында угаалды шүүт өскөлү турар болгаш. Айтырмы мындай анымагы тургустуну турар: демократия, гуманизм принциптерге чарыгынан элдизм тургустуну болуп бе. Оон-биле чергелештир социал суларашкынын, партиянын стратегиян угаалышкынын, база марксизм-ленини өөредилин үнденини боттут өзес шүүтүчүлөр чорукчуларын илгерилээшкенири-биле этежил болбас дээрин хуралдан демдегелтирген.

СЭКП-нин ТК-зы, Политбюро XXVIII съездинге хүдээ аайдырчулуга болгаш ССРЭ-нин ДХМ-и биле КҮР-нүн ДХМ-ниң аразында конституциялар дугайында протоколга ал салгынар. Эске-лаа документаларга ат салдынар.

Москвадын Найырал бажыныга Ли Пэн совет-кыдат найырал нийтелиниң төлөөлчүлери, КҮР-да ажилда турар совет специалистер-биле ууртукшан.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

ТОКАРЬ

Коммунист Леонид Оюн Самагалалын эргелдери септелегендикти бүүдүргөзүп токарь. Оон күш-ажалык стажы 12 чыл-биле санаттынар. Ол үнелг дурдуула Леонид Биче-оолович машина-техниканын хей-хей ксактерин болушун стаюнуга чоңдуруп, хуу үзүп доктаамал ажил күтүсүн келген. Болушун ажилы-биле кылгашканында, машина-трактор мастерскаянын ажилчыларины ага агитация ажилын ол чоруду турар.

**ЧУРУКТА: токарь
Л. Оюн.**
Вячеслав МОНГУШ-ТУН тырттырган фото-чүрү.

Тыва АССР-нин улус депутаттарынын соңгулдаларынын талазы-биле Төп соңгулда комиссиязынын дыңнады

Округ соңгулда комиссияларын кырген протоколдарын чугалашып көргөш, «Тыва АССР-нүн улус депутаттарынын соңгулдаларын дугайында» Хойлунуң 50 чүдүгүне дүүштүр 1990 чылдын апрель 22-де болган катан соңгулдаларын түнелин «Бузарга Тыва АССР-нин 9 улус депутаттары Төп соңгулда комиссиязы бүртүкшээ.

Монгуш Наталья Мергеновна, 1954 чылда төртүтүнген, Чадаанын № 1 шкolasынын башкысы, СЭКП кежигүтү, Чадаана хоорай. Чадаанын Шахтерский № 56 соңгулда округу.
Монгуш Эрес-оол Доржуевич, 1957 чылда төртүтүнген, «Шамбалыг» совхозунуң чолачысы, СЭКП кежигүтү, Шамбалыг суур. Шамбалыг № 81 соңгулда округу.
Ондар Иван Дугар-оолович, 1957 чылда төртүтүнген, улус депутаттарында Чөө-Хемчик район Советинин күжүкчүлөрүн иштиги черектер кылдынын БХСС салбырынчачылыгы, СЭКП кежигүтү, Чадаана хоорай. Ийме № 66 соңгулда округу.
Семенов Иван Николаевич, 1932 чылда төртүтүнген Туран ийме-ажыл-агынын директору, СЭКП кежигүтү, Туран хоорай. Туранын Соңгу таламы № 89 соңгулда округу.
Ийн чурттуң чазактарынч өмүзүзүлгөн Н. И. Рыжков биле Ли Пэн ССРЭ биле КҮР-нүн аразында экономикта бол-

АЯН-ЧОРУК УЛАМЧЫЛАП ТУРАП

Совет чазактын талааны-биле Совет Эвилелинде албан-ий аяң-чорук кылды чоруп турар КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер Ли Пэн-биле ССРЭ-нүн Президентиз М. С. Горбачев апрель 24-те Кремльге ууртукшан. Совет Эвилелиниң болгаш Күд Урус Республиканын амгы күжүдүзүлгөн айттырларын бөседага чугалашкан.

Совет Эвилелиниң болгаш Кыдаттын аныдарынын аяң-чорук талаанында бооп турар өскөлүшкениниң угаалышкынын дугайында информацияларын талалар солукша.
Делегейде улук өскөрүшкени боттунура амгы үеде ийн күрүзүлгөн болгаш чазактын ууртукчуларынч аразына хууда ууртукчуларынч аразына кылды турары оңа чу-гулда дээринге чугалашкыны чиркиччилери чөп-шөрөшкөн. Ызың ужу-ражышкынар амгы үеде ийн күрүнде байдалды дугайында.

СРЭ-нин Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. И. Рыжков биле Ли Пэн аразында чугалашкыны оон хуу Кремльге уламчылал. Ийн күрүнде байдалды дугайында.

Чугалашкынынар найырач болгаш бот-боттарын бичириниң база ажит-чажыт чок чоруктуң байдалына эр-кек.
Чугалашкынынар доозтурга совет-кыдат документаларга ат салдынар. Ийн чурттуң чазактарынч өмүзүзүлгөн Н. И. Рыжков биле Ли Пэн ССРЭ биле КҮР-нүн аразында экономикта бол-

дугуржулуга болгаш ССРЭ-нин ДХМ-и биле КҮР-нүн ДХМ-ниң аразында конституциялар дугайында протоколга ал салгынар. Эске-лаа документаларга ат салдынар.

Москвадын Найырал бажыныга Ли Пэн совет-кыдат найырал нийтелиниң төлөөлчүлери, КҮР-да ажилда турар совет специалистер-биле ууртукшан.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

КҮР-нүн Күрүне чөвүлелиниң Премьер В. И. Ленинниң Мавзолейге чоран болгаш аңа чекестер салган. Кремль халаанын чамыла Индия-мен солдаттын хөөрүнге база чекестер салган.

Тыва АССР-нин Дээди Советинин чедиги чыыжынын бирги сессиязынын ажитынарынның дугайында

Тыва АССР-нин Дээди Советинин чедиги чыыжынын бирги сессиязынын ажитынарынның дугайында

Тыва АССР-нин Дээди Советинин чедиги чыыжынын бирги сессиязынын ажитынарынның дугайында

Тыва АССР-нин Дээди Советинин чедиги чыыжынын бирги сессиязынын ажитынарынның дугайында

1990 чылдың апрель 22-де Тыва АССР-ниң улус депутаттарының катап соңгулдаларының түңнелдериниң дугайында округтарның соңгулда комиссияларының дыңнады

Округтар турар чер, дугайы, ады, калдыктары, фамилиязы, ады, адазымны ады	Соңгулда комиссияларының дыңнады		Улус депутаттарының катталган бадылашкыны		Улус депутаттарының катталган бадылашкыны		Соңгулда комиссияларының дыңнады																																			
	Катталган бадылашкыны	Катталган бадылашкыны	Натты саамы	Хузуу саамы	Натты саамы	Хузуу саамы																																				
Южный Суге-Маадыр Владимир Хертекович Тас-оол Юрий Всеволодович 45. Ак-Довурактык Топ Ойдуу Иринада Хулар-ооловна Ооржак Майя Борисовна	1395	861 59 751 87,2 51 5,9	соңгултай	1395	861 59 51 5,9 751 87,2	соңгултай	1682	996 110 289 29,0 597 59,9	соңгултай	1682	996 110 480 48,2 406 40,8	соңгултай																														
48. Барамык Кара-Сал Владимир Шагдырович Кужугет Чараштай Арбан-Ламзевна Монгуш Эрес-оол Александрович Шавымаа Карбай-оол Хертекович Шымыраа Биче-оол Сулуевич	756	753 22 85 11,3 646 85,8	соңгултай	756	753 22 18 2,4 713 94,7	соңгултай	756	753 22 273 36,2 458 60,8	катап бадылашкыны	756	753 22 311 41,3 420 55,8	катап бадылашкыны	756	753 22 37 4,9 694 92,1	соңгултай																											
49. Хайыракан Чен-Хем район 58. Чадаананың Шахтерский Монгуш Альберт Май-оолович Монгуш Наталья Мергеновна Сагаан Соскур-оол Монгушевич	1498	1087 110 164 15,1 813 74,8	соңгултай	1498	1087 110 580 53,4 397 36,5	соңгултай	1498	1087 110 233 21,4 744 68,4	соңгултай	903	839 — 739 86,0 120 14,0	соңгултай	903	839 — 739 86,0 120 14,0	соңгултай																											
59. Хайыракан Монгуш Владислав Сурунович 60. Сут-Хол район 65. Бора-Тайга Кара-Сал Павел Сураатович Куулар Черлиг-оол Чашымевич	1115	1093 13 982 89,8 98 9,0	соңгултай	1115	1093 13 79 7,2 1001 91,6	соңгултай	780	757 17 544 71,9 196 25,9	соңгултай	780	757 17 167 22,1 573 75,7	соңгултай	780	757 17 167 22,1 573 75,7	соңгултай																											
66. Ийне Олаар Иван Дугар-оолович Оржак Даттыг-оол Мадчы-Доржу Каа-Хем район 70. Сарыг-Селтиң Барымы талакы	780	757 17 544 71,9 196 25,9	соңгултай	780	757 17 167 22,1 573 75,7	соңгултай	Улус депутатамига катталган даттар депшитпэн																																			
Кызыл хоорай 79. Суклак Арап-ан Борбак-оол Иргитович Зорина Лидия Семеновна Ускоо Василий Иванович 81. Шамбалыг Куулар Александра Норбуевна	2492	1890 68 736 38,9 1086 57,5	катап бадылашкыны	2492	1890 68 703 37,2 1119 59,2	катап бадылашкыны	2492	1890 68 288 15,2 1534 81,2	катап бадылашкыны	707	654 9 274 41,9 371 56,7	соңгултай	«Тыва АССР-ниң улус депутаттарының соңгулдаларының дугайында» Хоолдунуң 52 чүдүгүте дүшүрүлгө дараазинда соңгулда округтарыга эң хей сан алган ий-ийи кандидаттарга хамарыштыр катап бадылашкыны 1990 чылдың май 5-те эртирер деп шийтир хүлэе алдыгыны: Рабочий № 7 Комсомольский № 10 Геологический № 23 Горький № 26 Горный № 27 Бардык № 48 Суклак № 79																													
Монгуш Эрес-оол Доржуевич Бин-Хем район 89. Туранин соңгу талакы Семенов Иван Николаевич 94. Хаамы Адыл-Херел Виктор Николаевич Монгуш Алаш-оол Бюккүлович Тандан район 101. Сосновка Бакурор Михаил Гаврилович 103. Хову-Аксынын соңгу талакы Онгар Дингер Хомолдукона 104. Хову-Аксынын Мурнуу талакы Елланов Владимир Петрович Тес-Хем район 106. Самагалдай Дарбаа Юрий Кок-оолович Калдар-оол Роман Имжапович Майдыр Зайцев Мая-Ховесий Саян Кал-оол Куревич Чооду Кара-Күсе Күкүкович Шомбун Борис Кыргызович Эренчин Валерий	707	654 9 337 54,0 288 44,0	соңгултай	1808	1250 2 848 67,8 400 32,0	соңгултай	1105	1073 — 499 46,5 574 53,5	соңгултай	1105	1073 — 500 46,6 573 53,4	соңгултай	1021	752 — 477 63,4 275 36,6	соңгултай	1225	439 2 286 65,1 151 34,4	соңгултай	1567	418 7 311 74,4 100 23,9	соңгултай	2135	1703 138 205 12,0 1360 79,9	соңгултай	2135	1703 138 135 7,9 1430 84,0	соңгултай	2135	1703 138 115 6,7 1450 85,1	соңгултай	2135	1703 138 24 1,4 1541 90,5	соңгултай	2135	1703 138 387 22,7 1178 69,2	катап бадылашкыны	2135	1703 138 455 26,7 1050 61,7	катап бадылашкыны	2135	1703 138 169 9,9 1396 82,0	катап бадылашкыны
«Тыва АССР-ниң улус депутаттарының соңгулдаларының дугайында» Хоолдунуң 52 чүдүгүте дүшүрүлгө дараазинда соңгулда округтарыга эң хей сан алган ий-ийи кандидаттарга хамарыштыр катап бадылашкыны 1990 чылдың май 5-те эртирер деп шийтир хүлэе алдыгыны: Путинцев Ю. П. 249 Шивришев В. Н. 280 Кара-оол И. М. 248 Муромцев В. А. 323 Кыргыз М. А. 336 Попов В. А. 643 Монгуш А. К. 363 Черепанов В. А. 246 Нансыла М. К. 306 Суменов А. П. 544 Монгуш Э. А. 273 Шавыраа Ч. Х. 311 Арап-ан Б. И. 736 Зорина Л. С. 703	707	654 9 337 54,0 288 44,0	соңгултай	1808	1250 2 848 67,8 400 32,0	соңгултай	1105	1073 — 499 46,5 574 53,5	соңгултай	1105	1073 — 500 46,6 573 53,4	соңгултай	1021	752 — 477 63,4 275 36,6	соңгултай	1225	439 2 286 65,1 151 34,4	соңгултай	1567	418 7 311 74,4 100 23,9	соңгултай	2135	1703 138 205 12,0 1360 79,9	соңгултай	2135	1703 138 135 7,9 1430 84,0	соңгултай	2135	1703 138 115 6,7 1450 85,1	соңгултай	2135	1703 138 24 1,4 1541 90,5	соңгултай	2135	1703 138 387 22,7 1178 69,2	катап бадылашкыны	2135	1703 138 455 26,7 1050 61,7	катап бадылашкыны	2135	1703 138 169 9,9 1396 82,0	катап бадылашкыны
Самагалдай № 106 Чооду К-К. К. 357 Шомбун Б. К. 455 Бадылашкынар 6 шактын 19 шакка чедир болур. Бадылашкыга киришкен соңгулдаларының чартымын-лаа саамы чангыс-лаа кандидаттын албааны барымдалаш, Топ соңгулда комиссиязы Ак-Довурактык Топ № 45, Хаамы № 94 соңгулда округтарына; соңгулдаларының чартымын-лаа эң келгенден соңгулдалар болбаан деп саяаттыган Хову-Аксынын Мурнуу талакы № 103, Хову-Аксынын Мурнуу талакы № 104 соңгулда округтарына; эртен соңгулдалар болур күнге чедир хүлэе депутаттыгына кандидат депшитпэн Сарыг-Селтиң Барымы талакы № 70 соңгулда округта катап соңгулдаларының 1990 чылдың июль 16-да эртирер деп шийтирнн хүлэе алган.	707	654 9 337 54,0 288 44,0	соңгултай	1808	1250 2 848 67,8 400 32,0	соңгултай	1105	1073 — 499 46,5 574 53,5	соңгултай	1105	1073 — 500 46,6 573 53,4	соңгултай	1021	752 — 477 63,4 275 36,6	соңгултай	1225	439 2 286 65,1 151 34,4	соңгултай	1567	418 7 311 74,4 100 23,9	соңгултай	2135	1703 138 205 12,0 1360 79,9	соңгултай	2135	1703 138 135 7,9 1430 84,0	соңгултай	2135	1703 138 115 6,7 1450 85,1	соңгултай	2135	1703 138 24 1,4 1541 90,5	соңгултай	2135	1703 138 387 22,7 1178 69,2	катап бадылашкыны	2135	1703 138 455 26,7 1050 61,7	катап бадылашкыны	2135	1703 138 169 9,9 1396 82,0	катап бадылашкыны

1990 чылдың апрель 22-де Кызыл хоорай Совединиң улус депутаттарының катап соңгулдаларының түңнелдериниң дугайында хоорай соңгулда комиссиязының дыңнады

Округтар турар чер, дугайы, ады, калдыктары, фамилиязы, ады, адазымны ады	Соңгулда комиссияларының дыңнады		Улус депутаттарының катталган бадылашкыны		Улус депутаттарының катталган бадылашкыны		Соңгулда комиссияларының дыңнады																																																																																																																				
	Катталган бадылашкыны	Катталган бадылашкыны	Натты саамы	Хузуу саамы	Натты саамы	Хузуу саамы																																																																																																																					
Ялаков Кийм Шейхутдинович № 60. Вяиченко Виктор Васильевич Таспаник Манмаа Ламзэповна № 64. Калашников Сергей Иванович Ооржак Маргарита Монгушевна № 65. Паламарчук Валентин Афанасьевич Фадеев Валерий Константинович № 67. Пахомов Валерий Васильевич Дроздова Ранса Михайловна № 69. Бадра Игорь Иргитович № 70. Калинина Людмила Артуровна № 71. Донгак Эрес-оол Абасатович № 74. Колесник Майиур Шаабеевна Шавенков Анатолий Алексеевич № 76. Оюн Светлана Монгушевна Олей-оол Ульяна Пааловна № 79. Иванов Андрей Александрович Сувандин Биче-Уруг Самдановна № 83. Макаренко Владимир Николаевич Палкина Наталья Александровна № 85. Абрашенко Василий Николаевич Онгар Марат-оол Идамович № 86. Онгар Кошкар-оол Доржуевич Ромаченко Галина Ивановна Тарача Екатерина Мечек-ооловна № 92. Оюн Маннай-оол Денди-оолович Содунам Манзыл Салчакович № 96. Гривин Александр Алексеевич Товарищай Светлана Васильевна Ховалыг Сарыг-оол Дондукович № 114. Асоничев Валерий Андреевич № 117. Бершанский Иван Георгиевич Саяр Бамаал Салчаковна № 119. Заусева Татьяна Ивановна Монгуш Сергей Дадар-оолович Осередов Евгений Леонидович № 123. Барыбин Сергей Алексеевич № 124. Кисилина Ранса Алексеевна № 126. Слободчиков Юрий Петрович № 128. Самарин Борис Степанович № 129. Агапова Надежда Ивановна № 132. Идам Манчыл Серенович	219	125 125 40 34,4 82 65,6 3	соңгултай	109	92 92 24 26 68 74 —	соңгултай	109	92 92 63 68,5 29 21,5 —	соңгултай	194	133 133 94 70,7 39 29,3 —	соңгултай	194	133 133 33 24,8 100 75,2 —	соңгултай	199	112 110 45 40,9 65 59,1 —	соңгултай	223	166 166 13 7,8 146 88 7	соңгултай	223	166 166 146 88 13 7,8 7	соңгултай	365	203 203 119 58,6 84 41,4 —	соңгултай	244	125 125 102 81,6 23 18,4 —	соңгултай	247	126 126 100 79,4 26 20,6 —	соңгултай	207	111 105 24 22,8 80 76,2 1	соңгултай	207	111 105 57 54,3 47 44,7 1	соңгултай	455	230 228 93 40,8 131 57,5 4	соңгултай	455	230 228 85 37,3 139 61 4	соңгултай	288	158 158 43 27,2 107 67,7 8	соңгултай	288	158 158 87 55 — 63 39,9 8	соңгултай	415	263 263 88 33,5 162 61,6 13	соңгултай	415	263 263 111 42,2 139 52,8 13	соңгултай	298	156 156 43 27,5 107 68,7 6	соңгултай	298	156 156 92 58,9 58 37,2 6	соңгултай	226	124 123 34 27,6 75 60,9 14	катап бадылашкыны	226	124 123 59 47,9 50 40,6 14	катап бадылашкыны	226	124 123 4 3,2 105 83,4 14	соңгултай	305	194 191 56 29,3 133 69,6 2	соңгултай	305	194 191 86 45 103 53,9 2	соңгултай	129	103 103 84 81,5 19 18,5 —	соңгултай	129	103 103 3 2,9 100 97,1 —	соңгултай	129	103 103 11 10,7 92 89,3 —	соңгултай	330	188 186 143 76,9 43 23,1 —	соңгултай	315	189 188 79 42 109 58 —	соңгултай	315	189 188 85 45,2 103 54,8 —	соңгултай	184	109 109 12 11 97 89 —	соңгултай	184	109 109 71 65,1 38 34,9 —	соңгултай	184	109 109 19 17,4 90 82,6 —	соңгултай	229	119 119 80 67,2 39 32,8 —	соңгултай	244	145 145 102 70,3 40 27,6 3	соңгултай	315	163 163 113 69,3 48 29,4 2	соңгултай	180	132 132 82 62,1 47 35,6 3	соңгултай	223	108 105 70 — 35 — —	соңгултай	435	159 159 111 — 48 — —	соңгултай
№ 2. Мияки Николай Федосеевич № 4. Назаркин Александр Александрович № 5. Туревич Владимир Васильевич № 6. Потылицын Владимир Михайлович № 11. Тарлешкий Юрий Константинович № 19. Пераухина Тамара Ивановна № 21. Лавриненко Виктор Иванович № 23. Беренин Вадим Викторович № 24. Мананинков Виктор Георгиевич № 32. Соля Олеймаа Кууларовна Цахновский Игорь Владимирович Черкашина Елена Викторовна № 33. Горьянов Алексей Николаевич № 34. Жиш Михаил Маркович № 38. Абрамова Валентина Яковлевна Уржак Иван Петрович № 41. Ооржак Андрей Болустаевич Хусунтаевна Серафима Ивановна № 45. Маспын-оол Валентина Оюновна № 47. Иваков Сергей Юрьевич Сат Камиль Бымжалович Семенов Анатолий Владимирович № 48. Онгар Чылгыч Чимит-Доржуевич № 49. Дарбаа Юрий Кок-оолович Татарничева Маргарита Петровна № 151. Банин Петр Иванович Били Радислав Санаевич Кольова Светлана Владимировна № 53. Ойдуу Александр Солянович Судтанова Ирина Николаевна Хлыбов Юрий Николаевич № 55. Иванов Валерий Яковлевич № 56. Онгар Майя Ойдовна № 57. Кликина Надежда Леонидовна	312	171 166 91 54,8 75 45,2 —	соңгултай	811	408 408 189 46,3 219 53,7 —	соңгултай	428	216 216 186 86,1 30 13,9 —	соңгултай	371	223 223 210 94,2 13 5,8 —	соңгултай	226	141 141 131 92,9 10 7,1 —	соңгултай	152	104 102 96 94,1 6 5,9 —	соңгултай	425	261 255 172 67,5 82 32,2 1	соңгултай	155	103 102 71 69,0 31 30,4 —	соңгултай	291	162 161 123 76,4 37 23 1	соңгултай	172	112 112 93 83 14 12,5 5	соңгултай	172	112 112 12 10,7 95 84,8 5	соңгултай	172	112 112 0 0 107 95,5 5	соңгултай	173	131 131 106 80,9 25 19,1 —	соңгултай	248	167 167 140 83,8 27 16,2 —	соңгултай	259	144 144 54 37,5 88 61,1 2	соңгултай	209	144 144 49 34 93 64,6 2	соңгултай	203	119 119 57 47,9 59 49,6 3	соңгултай	203	119 119 26 21,8 90 75,6 3	соңгултай	155	104 104 96 92,3 8 7,7 —	соңгултай	482	270 270 46 17 219 81,1 5	соңгултай	482	270 270 96 35,5 169 62,6 5	катап бадылашкыны	482	270 270 98 36,3 167 61,8 5	катап бадылашкыны	326	201 201 143 71 58 29 —	соңгултай	439	264 264 90 34,1 171 64,8 3	соңгултай	439	264 264 151 57,2 110 41,7 3	соңгултай	143	91 91 21 23 66 72,5 4	соңгултай	143	91 91 33 36,3 54 59,3 4	катап бадылашкыны	143	91 91 28 30,1 59 65 —	соңгултай	261	162 162 48 29,7 114 70,3 —	соңгултай	261	162 162 14 8,7 148 91,3 —	соңгултай	261	162 162 88 54,4 74 45,6 —	соңгултай	268	159 158 101 64 57 36,0 —	соңгултай	219	125 125 53 44,8 69 55,2 3	соңгултай																								
3-кү арны. 1990 ч. апрель 26.													3-кү арны. 1990 ч. апрель 26.																																																																																																														

БУЯННЫГ ЧОРУК

ЧАРЛАЛДАР БЮРОЗУ

Байырлал хуннеринде

Байырлал хуннери — Май 1-де болгон 2-де хөгжүм-шин театрына «Али» мры-логжум ансамблини концерт болур.
Концертте Тыва АССР-ниң алдарым артизи Надежда Шойгу, Демар-оол Кежиктег, Тываның комсомол шаинвалини Ларрады Кайгал-оол Хо-валыт, «Юрмаал» Бүтү-эвиле конкуративни киржикчилери Айдыл Мортай-оол, Борис Салык, ансамблдин мры-жылары Галина Сюрюк, Ана-Тойбуза киржир.
Программаны Орлан Дамба-Хурак чорудар.
Ансамблдин уран чүдү удуруткучуу Алексей Шойгу. Коштор май 1-де 18 шакта, май 2-де 16 шакта болгон 19 шактарда эгелээр.
Билеттери филармонияниң театрның кассаларында сатыл турар.
25-19 дугаарыг телефондон айтырыгы билги ал бо-лур.

Чаагай сеткилди — чаштарга

КИЖИ-ХУНДУТКЕЛДЕ

«Кижиниң амыдыралынын чажыды чүгле чурттаар дэнинде эвес,

харын чүү дээш чурттаар дэнинде»

Ажык-чарлыг чорук бот-шугучуудан, эрги аарылар-ныг чырыкче үндүрүп келген, а гуманист чорук, чаагай сет-кил болгон социал чогуу чорук чоруту катар тургузунуу турар апарган. СЭКП ТК-ның Платформаның төлөмөлени сайгарып, чугаалайып турар үдө пенсионерлерниң, улаг-каан назлыг кижилерниң, чаас-каан артык кырганырның, инвалиттерниң, дайынның болгон күш-ажылды инва-литтерниң, хөй уруг-дарыг-лыг астерниң болгон четпес хандартыган өг-бүлелерниң амдыралынын өзгөчө оларның салым-чолуун дугайында бо-лудумуң болдаларынын илер-дикселди. Ол кижилерниң соода талазы-биле камгалат-тынмаан чорук улуг дугура-дыг чедир турар. Чоокчу үг-е-ге чедир ол дугайында чуга-лап-сектыл бодалары бенин хорутуп турган болгай. «Ки-жиниң амыдыралынын чажы-ды чүдө чурттаар дэнинде эвес, харын чүү дээш чурттаар дэнинде» — деп, Ф. М. Дос-тоевскийниң чугаазы маңа конуктаамааржыр.

1989 чылдын январь 1-де СССР-ге кызыл карманын ба-тар 58,6 млн. пенсионер-лер турган. Оларның арзын-дыг 40 млн. кижиниң бирээзи-де айда 100 рубль чедир ак-шаның турган. Чуртта сту-денттериниң 18 хуузу өг-бүле-лиг. Хөй уругду өг-бүлелери-нин саны 2,8 млн.

Бистин республикага хама-рыштыр алыр болза, бо хун-нерде 55 муң пенсионер бар. 13 муң 500 кизи чедир

өг-бүлелерден, кырып назы-лаш чааскаан артык кизи-лерден квартира өртөн төлөт-лес дугайында шипитерия республиканың Дээди Советиниң сессиязына өөренип көрө. Чаш уруг азыран орган дээш, пособиени улагтырар. хуу улус бажынардыда чурттап оран анык өг-бүлелери бажың дээш төлөмөлени ажылап турар бугурадыгы, алдыр черлери ботандырар кылдыр шипитерия куруениң.

Пенсия хандартынында ам-даа шипитерияны ай-тырылгар хөй. Чижээ, чажын-дыр турар болгай, а 16 хар чедер берген соонда ону 50 рубль чедир кызырп турар. Ол чүдө, кизи 16 хар чедер бээр, оон негелде-хергелелери эвээк бэр деп бе? Чок, ол улам нежеки дээрден башка, өскө чүү-даа турбас. Чаа хоой-ло төлөмөлениде дайын ин-валиттерине пенсияны немээр көрдүргөн. Бо тагарылга бир эвес инвалит кизиниң байдалы-биле ажылдап чоран болза, маңа негелде дугайында кандыг чугаа ту-рар боор? Хөй шаның ап турган болгон хөй ажыл састык кижилерниң пенсия-ны харын улуг боол болгу деп. Бо бүтү билинде айтыр-ларның артында кизи турар деп чүвени ултас керек. Ол айтырларын шипитерия кизи бурдузунга ажык-чарлыг эвээш акша онаажыл турар

чугула. Чонун ол кезектери-ниң эрге-ажыны өөренип көр-бөй турган, партияның по-литиканын ажылдап кылыр ха-рааты эрге бисте чок.

Чуртувуста сан-хө, курла-вырлар чедимес-дөө болза, арин-чүр, чаагай сеткил бисте бар болгай. Кизи нинти-лел сайырларын, партия-ның политиказын төүлөле турар ужурут. Өскө кижилер-ниң эрге-ажы болгон олар-ның негелде-хергелелери дээш састыг салып чорур бол-за, кирже кижиз чорук оон үнөр. Маңа хөй чүдөдөр улус депутаттарының хуула туррукундан конук хамаар-жыр. Чаа хоойлу назлыл кир-сан кижилерге чедир хандыр-тынган болгон амыр-шөлөн амдыралды, келер үе дээш бузууралыг магадмалады тур-гучу ужурут. РСФСР-нин чаза бүгү чокумунга со-циал дуулаашкын килдесте-рин тургускан, ону сак-хө-биле хандарыны чедип алыр үе келген.

Буныг сеткилди болгон ка-дыкшыл фондунуң республи-ка салбыр бисте тургус-туган. Ук фондунуң акша-тыгерки күш-ажыны коллек-тивтерниң болгон хамааты-ларын хуула кирген салым-чыкынарды тургутууган.

Улетүр бугурадыгынын ал-бан черлериниң коллектив-теринге болгон хамаатыларга мээк кийгырымы — буныг, чымчак сеткилди чорукту деткил, чааскаан артык кир-

ганнарга болгон түреңи ам-дыралды кижилерге дуу-лааш биле буныг сеткилди болгон кадыкшыл фондунуң чуртала-социал банкының № 704401 агар саныче бот-тарынын салымчыкынар-ны кирерин диледи.

Хамаатылардан «Ажык-чар болгон өскө-дөө эдилелери дуулааш албыр биле Кизилге «Буныг сеткил салукун» ажылар деп саналды мен. Эмгелелерге буныг сеткил сестралары чүге тургуспай турары? Чымдык азыг ки-жилер орундан турбай, ай-ай-биле чымдык турар бол-гай, оларны ашкар-чөмгөр, хепкер болгон орун-дөөзө аштар арылгарына дуула-жерек.

Ийде. Улус депутаттары-ның Кызыл чокуруксомууну шипитерия бугураар арага сазар талазы-биле тус-кый коммерциялыг магазин ажыкташ, оон алдынча орун-дык тодаргай хуузу бу-ныг сеткил болгон кадыкшыл фондунуңе шилдесте. Бо чүдөдөр чымдык айтырларын шипитерияны дуулаар деп болза мен.

Партия дадыварычте кир-ген акдык чартык үс-түнде айтканын социал ай-тырларын шипитерияны кирер болза эк, мышак. Партия биле чоң тууш деп кийгырыч чымчак бидикти-тир эвес бе. А профсоюзла-ры база-ла мылг улаанын-кымын ажылаар ужурут. СССР-ниң Дээди Совети пар-

тияның эргезинде турар бугу-радыгы, профсоюзларын-ге, комсомол болгон өскө-дөө хөй-жиги организацалары-га кирген органдың 30 хуу-зу үндүрүп кылдыр чорудар-ын шипитерия үе келген.

Чаа политика дээр-де өзгө-чө кижилер дээш ол-дур. Гру-зыяда «Нинти хуну» чарла-тынган. Ол хун ажылаан ак-ша-тыгерки хөй уругларды болгон четпес хандартыган өг-бүлелерге материалдыг ду-лаш кылдыр кирип турар. Бүтү эвилелдиң Ие хуну тургузар дугайында Расул Гамзатовтун сазалы деткир мен. Эки-дөө, багай-дөө кизи кырып на-зылаан, аштар-чөмгөр болгон хепкерлер апар. Бо бүтү органдык үндөмөлө-түнген болгон хоойлу-биле бажылаттыган турары чү-гула.

Эле тургустунушкун үезин-де тодаргай тургустунуң бил-бөй тур, болуң амыг үениң кижиз мен деп санап болбас. Кижиге дуулаар буныг чорук — кизи бурдузунуң ху-лазын. Болудун «састыг са-лымчымын эң колу — ки-жилерниң чаагай чорук дээш гуманыг, демократтыг со-циалдык нинтелил чоңуң дэ-линде болгон хоойлу үндө-лүнгөн негелделерин өскө-дө шипидар кижилерни негес турар.

Кара-Саз БУДУК-ООЛ.

Тыва АССР-ниң уаус депу-тады.

1990 чылдың бирги квар-талында республиканың де-вис-кээрине оло-ондатык саны көвүдөн. 65 оло-ондак бо-ланын түндүгүндө 19 кизи өлгөн, 59 кизи бертик-меж-те таарылган. 13 оло-ондак зирек чолачыларын бурду-зу биле болгон. Эрткен чы-лаң бирги кварталында 12 хуу өскөн. Кызыла-дөө өлгөн кижилерниң саны 3,3, а кем-дөөнүнүң 20,9 хуу эвээж. Уш айын дугурунда КАИ ажылдакчылары 9289 кизи-бу-

ру орук чурумунуң үрөшкис-терин илереткен. Оларның и-тинде 439 кизи орук дуру-мун хажылап, дүргөн маңга-лың түндүгүндө 19 кизи өлгөн, 835 чолачы зирек чор-лаш туугураң. 72 кижиниң бир чыл иштинде машина ку-лар эргезин казып. Ийн ка-тал зирек чораш туугураң чолачыларын кезиче хер-эрин 211 чүдүрүп бирге ке-ээ-биле херектери оттурган.

КАИ штамы.

ӨӨРЕНИРИН КҮЗЭЭННЕРГЕ

Кызылда крушение пе-дагогика институтунун бот-өөрөндө салбырыга өөр-енири күзөөннери (абиту-риенттерни) 1-ги курска да-раазында тускый эртерменин чедип албыр биле хүлөө алдыры чарлап тур: «Гео-графия», «Орус дыл болгон литература», «Педагогика болгон психология» (школа назыны чептөө), «Педа-гогика болгон эге өөрөндө-лүн методикасы», «Тыва дыл болгон литература».

Кирериниң азымчери 1990 чылдын июнь 4-тен 16-га чедир болур. «Геогра-фияга» кирерлер «геогра-фияга, СССР төөгүзү (аас-биле), орус дыл болгон ли-тературага (бикимел-биле)» эксамен дуулар.

«Орус дыл болгон ли-тературага» кирерлер орус дыл болгон литературага (аас, бикимел-биле), ССРЭ төөгүзү (аас-биле) эксамен дуулар.

«Педагогика болгон пси-хология» (школа назыны чептөө) кирерлер ССРЭ төөгүзү (аас-биле), тыва дыл болгон литература (аас, бикимел-биле) эксамен ду-жаар.

«Педагогика болгон эге өөрөндө методикасына» кирерлер математика (аас-биле), орус дыл болгон ли-тературага кирерлер, офи-

АЖЫЛЧЕ ЧАЛАП ТУР

«Уш-Бедир», «Чедер-курорттарының 1990 чылда кадыкшылыга сезону эгелээр-биле холбаштып дараа-зында амжалды чарлар кер-гелетинин турар: эмчилер, эмчи сестралары, акыл-агы сестралары, поволар, офи-циалдар, кунья амжа-дакчылары, диет сестра-лары, санитарлар.

Ажылдаары күзөөнөр дараазында адреске келер: Кызыл хоорай, 3-пер. Юбилей-ниң, 7, телефон 3-10-77.

Төүтүң адрес: Кызыл хоорай, Кочетов кудумчу-ду, бажың № 34, кабинет 2, телефону 3-27-88.

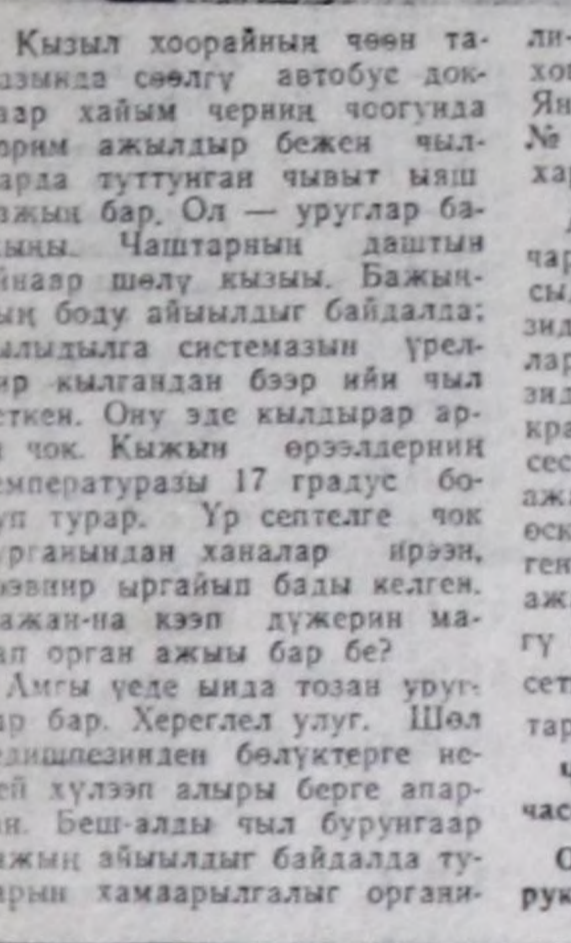
Телевидение

АПРЕЛЬ 26
БИРГИ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
6.30 120 минута. 8.35 Бут бөмбүү. Эш хуу жура-жышыкын, Ирландия биле ССРЭ-ниң шилдик коман-далары, Ирландиядан да-мчыдыла. 10.15 Мульт-фильм. 10.25 «Аян-чорук-лар клубу». 11.25 Уруглар шакты, 12.25 Коллаж. 12.30 «Уе». 13.00—15.00 ССРЭ-ниң улустун артын В. Ва-сильевтин чогаалык аялы-нын дугайында. 15.45 Концерт. 16.35 Эрте медээ-тер.

«НАВЫРАЛ»: «Дифтилен солагай талазыны» 9.20 (9.20 узаткан), «Төрөн тугу» (2 се-риялыг) 13.20, 15.20, Виле-салага: «Восточная палатка» 11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 18.40 шактарда.

«ПИОНЕР»: кинолар чым-дым 11.00, «Чулы» «300» 12.20, 17.00, «Шахтиер» 13.00, 18.30 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Кингай» 13.30, 15.30, 17.30, 19.30 шактарда.
«ВОСТОК»: «Инакмыс, бу-зур көр» (2 сериялыг) 14.30, 17.00, 19.30 шактарда.
«НИСИЯ» к-6: «Инакмыс, мээк инакмысы» 17.30, 19.20 шактарда.

ИЯНИГ ПРОГРАММА
МОСКВАДАН
01.25—04.00 Телемара-фон «Чернобыль».

зациаларың удуруткучулары-га дайындап шаг болгон. Рес-публиканың Министрлер Чөвү-лениге, Кадык камгалал ми-нистерствозунга, Уруглар фон-дузун салбырыга, хоорукче-кома чедир, чаштарның бай-далын кижилериниң айтырын тургузуң келгенниң түнелен-де, бо чымы капитал септеге кылдыр акша-хоренциян ук ор-ганизацалар үндүрүп берген. Тур уеле уругларын кайна-ар апарыа база билинмес.

Чаа бажың тууду чүгле ийн-үш чылдан бээр болза болур. Амдызында чүгле төлөмөлө-лөрдүн майын тургузуп турар. Ада-неи халадырды арын-дан апаран азы отбалаан, чет-пес-дуду, азыр-аржык чаш кижилер эвээш састыг салы-рын-иңүрүңүң кижизг чорук-туң керээ. Бича деп белеки-биле-ле чугаалайып бис. А хол тутуп, дуза хандартып ында-ла козулбес. Шефчилер өй-өйлөп көстү дүжөр. Сетки-

ЭЭ КӨРҮШКҮН ХЕРЕК

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбыры тургус-тугандан бээр чоокта чаа ийн чыл болгон. Бодаларга, оон бээр кыска үе эртен. Билды-даа болза, чедир кылдынаан болгон эскертимиз чымдык чүдүлдер дугайында салбыр-нын чоокта чаа эртен плени-мунга шүгүмчүлөдөгү өзү-биле чугаалашкан. А мен бодалар-ымга кылдынган тодаргай чүдүлөр бар. Билды-даа бол-за, ажылдыктын темпиз болгон планнаттыган чымдык чүдүлдерин бүтпей баар чо-руу бисте дугурадып турар. Бистин республикамыста өскү-стер, кадык кошкак бол-гаш түреңи байдалда мурттап чорур уруглар база элээдилер хөй. Оларга бистин буныг сеткилди, чымчак састыг чо-ваашкынымыс чугула керек.

Бистер эртен чылдарда бугу-ле чүвени чаштарга, бистин келер үеде сагалдарымыста деп кийгырымын алаа-биле чурттап чоран-дөө болзувус-са, ала-незиге кадыргаш, өскү артык уруглар чылдан чымче көвүдөп турар. Бо хун-нерде Тывада 2500 уруглар өскү артык азы бүтү уруг-ларның 3 хуузу болуп турар. Хөй бе? Дыка хөй. Чымдык ала-нелерге оларның ажы-төөү хэрми-дөө ар чүк апарган деп чугаалаар болза, улуг чаштыгыр чок. Ол дугайын мындыг саннар-биле бидиктал болур. Кызылда школа назы-ны чептериниң Уруглар ба-жыкында 90 чаштарның чүг-ле 4-ү өскүс, а чаш уруглар бажынында 80 уругтун чүгле чагызынын ала-нез чок. А школа-интернатта өөрөнчкы-лерин чүгле үштү бири өскүс болуп турар. Уруглар ба-жыкынында 600 уругтун 73-үндүн ала-нези отбалаан.

Нинтиледин угаан-сарыма байдалынын дугайында чуга-лап тура, уруглар дугайында ултас ужурутуп бис. Ол талазы-биле бистин уруглармыс ха-ныкы-биле кемден» турар. Угаан-сарыма болгон меделер талазы-биле бистин кагыдаан уругларымыс дуулаал школа-ларында өөренип турар бол-гай. Олар барык муң хере ки-жи. Арага-дарыкче сундугар

аза-нелерин салым-чаяан, бармысала чок кижилерин, багай ажылдык чымдык баш-кыларны болгон бистин ту-реңи чорувустун ужурунда ол ажы-төө кагыдап чо-руурун ултас керек.

Качыгдаанар — инвалит уруглар-дыр, эмгетинмес аарылар-дыр, качыгдаанар — хоругдалла бистин уругла-рымыс, элээдилер-дыр. Олар-ны оон-да ийн санар болур. Уругларымыстын качыгдаал-лары дугайында чугаалап тургаш, хол салдына берген олурар биске каячпа-дөө таар-ышпас, чаштыгырын кылмы-лаа тургаш, бистер буныгын херекти кылдыр апарар бис.

чүк машиналары саткан бис. Кижиздинки башкыларын шалдыктын төдөрүңге өскүс уругларын Совет Эвилелериң хоорайларыне, дагыткыже тристер чорударымыс эвээш өскө чорудаларын кылдып тур-ар бис. Уругларны чагыг даштанымгазында оларны кыдыкшылым бажылар со-рулга-биле акша-тыгерикти доктаамал үндүрүп турар.

Уругларже көрип, оларга ду-за калдырыга каячпа-дөө ойт-алайып турар бис.

Бистин салбырга моральдыг болгон материалдыг дуза ка-ларынга кирешкен кижилерин болгон хамаатыларымыс дуга-

● Тывага баштайгы телемафон.
● Өскүс артык 2500 уругларга дуза.
● Акша шилдериниң агар саны 707301 Чурт-талга-социал банкызы.

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн

Уругларны В. И. Ленин аты-ры Совет фондузунуң Тыва республика салбырынын баш-тар чери улус чырдыкшык-ынын, кадык камгаланынын амжалдакчылары-биле кады өскү артык болгон дуулаамчы херек уругларын илереди тал-лазы-биле эвээш эвес ажылды чоруткан.

Бо хуннерде агар салбыр-нын дуулаамчы бистин санында барык 70 муң хире рубль бар. Билды-даа болза, оон чымдык кезини аны-агы чүдүлдерге чарылган турар. Акшын хөй кезин түреңи байдалда чурт-тап турар өг-бүлелерге дуу-лаамчы кылдыр үндүрүп ту-рун.

Бистин республикада четир, эки амдыралдыг хөй саныг кижилерин аразында бир кижиге онааштыр айда 10-20 хире-ле акша ажылдап ап ту-рар өг-бүлелер барын айтыр керек.

Моң мурнууда кирген ак-ша-тыгерикти чамдызында бистер өскүс уруглар албан черлеринге ажылар-биле ийн абыотуш болгон ийн